

INFORMACIJE PILOTOM ULTRALAHKIH LETALNIH NAPRAV

PREHOD NA NOVO UREDITEV LICENCIRANJA PILOTOV

Uvod

Po vzoru evropske zakonodaje, ki določa pravila za pridobitev in ohranjanje licenc pilotov zrakoplovov, ki sodijo v področje uporabe te zakonodaje, je Republika Slovenija s Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16 in 32/18) tudi področje pridobitve in ohranjanja dovoljenj pilotov ultralahkih letalnih naprav uredila na podoben oziroma primerljiv način.

Tako dovoljenje pilota naprave ni več časovno omejeno na 4 leta, pač pa so dovoljenja časovno neomejena. Posledično pravilnik določa pogoje, ki pilotu naprave omogočajo letenje po načelu zadnjih izkušenj ter določa pogoje za učitelje letenja naprave, ki imajo v sistemu časovno neomejenih dovoljenj bistveno večjo vlogo v primerjavi s preteklo ureditvijo. Določeno je tudi priznavanje naleta tako za učitelje letenja naprave kot tudi za imetnike dovoljenj pilotov naprave, če so hkrati imetniki licenc oziroma potrdil izpraševalcev, izdanih v skladu z evropsko zakonodajo.

Vsebina

1.	Načela zamenjave dovoljenj pilotov UL.....	2
2.	Kdaj pričnejo veljati novi pogoji za ohranjanje privilegijev dovoljenja pilota ULN?	2
3.	Katera vloga se vloži za zamenjavo dovoljenja?	2
4.	Do kdaj je treba staro dovoljenje zamenjati?	3
5.	Ali pri zamenjavi dovoljenja obdržim staro številko dovoljenja?.....	3
6.	Kakšna bo nova oblika dovoljenja pilota ULN?.....	3
7.	Ali lahko zamenjam tudi dovoljenje, ki ni več veljavno?	4
8.	Na kakšen način lahko izpolnim pogoje za ohranjanje privilegijev in pridobim novo dovoljenje?	4
9.	Katera dokazila je treba predložiti?	4
10.	Seminar za učitelje letenja	5
11.	Smernice za pripravo osvežitvenega seminarja za učitelje letenja	5
12.	Ali se osvežitveni seminar, ki so ga organizirale ATO ali DTO prizna za podaljšanje ali obnovo pooblastila učitelja letenja?	5

Dovoljenje pilota ULN

1. Načela zamenjave dovoljenj pilotov UL

Z dnem 01.01.2019 se bodo dovoljenja pilotov UL, ki so izdana v skladu s:

- Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/2016 in 52/2016), ali
- Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 107/2008)

zamenjala in izdala na novi obliki dovoljenja pilota ultralahke letalne naprave v skladu s Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16 in 32/18).

Privilegiji, pooblastila in vpisi, ki so izdani na obstoječem dovoljenju se bodo **ponovno** izdali na dovoljenju, ki bo izdan v skladu z najnovejšo spremembo pravilnika.

Vlogo za zamenjavo dovoljenja se praviloma vloži:

- **pred potekom veljavnosti dovoljenja (npr. za »podaljšanje dovoljenja«);** ali
- **na posamezno zahtevo imetnik dovoljenja.**

Vse spremembe dovoljenja, vključno z vpisovanjem drugih privilegijev, pooblastil, vpisov, so predmet drugih upravnih postopkov.

Veljavno dovoljenje pilota ULN se zamenja neposredno v novo dovoljenje, medtem ko je dovoljenja, katerim veljavnost je potekla pred vložitvijo vloge za zamenjavo dovoljenja ULN, predmet dodatnih zahtev, kot je tudi obrazloženo v nadaljevanju dopisa.

Po tem ko se izda novo dovoljenje, staro preneha veljati, kljub temu, da veljavnost še ni potekla.

2. Kdaj pričnejo veljati novi pogoji za ohranjanje privilegijev dovoljenja pilota ULN?

Nova pravila za ohranjanje privilegijev dovoljenja pilota ULN pričnejo veljati s trenutkom, ko pilot prejme novo dovoljenje. Pogoji, kot jih določa 47. člen Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16 in 32/18), ki jih mora imetnik dovoljenja izpolnjevati v zadnjih **24 mesecih** na posamezni vrsti naprave, so naslednji:

1. najmanj **12 ur letenja**, vključno z **12 vzleti in pristanki**, in sicer kot vodja zrakoplova
2. vsaj **en kontrolni let** v obdobju zadnjih 24 mesecev z učiteljem letenja naprave v trajanju **vsaj 45 minut**.

Kdor ima privilegij za več vrst naprav, mora opraviti vsaj 4 ure naleta na posamezni vrsti naprave in z učiteljem letenja opraviti tudi kontrolni let.

Vse zgodnje pogoje za ohranjanje privilegijev dovoljenja nadomesti **praktični izpit** z izpitno komisijo na posamezni vrsti letalne naprave.

3. Katera vloga se vloži za zamenjavo dovoljenja?

Kdor želi zamenjati dovoljenje ULN na Agencijo za civilno letalstvo vloži vlogo št. **FCL.APL-177 Vloga za zamenjavo dovoljenja pilota ULN**, ki je dostopna na naslednji spletni strani: <https://www.caa.si/piloti-ultralahkih-letalnih-naprav.html>

Vlogi je treba priložiti staro veljavno dovoljenje ULN, dokazilo o zdravstveni zmožnosti in, v primeru, da ste imetnik pooblastila učitelja letenja, potrdilo o udeležbi na osvežitvenem seminarju za učitelje letenja.

Podpisano vlogo se pošlje na naslov:

Agencija za civilno letalstvo
Kotnikova ulica 19a
SI – 1000 Ljubljana

4. Do kdaj je treba staro dovoljenje zamenjati?

Dovoljenja je v novo obliko treba zamenjati do vključno **31.12.2022**, razen za imetnike pooblastila učitelja letenja, ki morajo dovoljenje zamenjati najkasneje do **31.12.2020**.

5. Ali pri zamenjavi dovoljenja obdržim staro številko dovoljenja?

Pri zamenjavi dovoljenja se novemu dovoljenju ULN, zaradi uporabe programske opreme, določi tudi novo številko dovoljenja.

Nova številka dovoljenja bo sestavljena na naslednji način: **SI.FCL.ULN.00000x** [zaporedna številka izdanega dovoljenja].

6. Kakšna bo nova oblika dovoljenja pilota ULN?

Nova oblika dovoljenja pilota ULN je predstavljena v spodnjih slikah (prva in druga stran).

I Država izdaje licence / State of issue	II Naziv dovoljenja, datum prve izdaje in koda države Title of licence, date of initial issue and country code	XII Vrste, pooblastila in privilegiji: Classes, authorizations and privileges:	Kratice, uporabljene v tej licenci: / Abbreviations used in this licence:
III Številka dovoljenja / Licence number		Vrste ULN in pooblastila: Class of ULN and authorizations:	ULN Ultralahka letalna naprava Ultralight aircraft
IV Ime in priimek / Last and first name of holder		Opombe in omejitve: Remarks and Restrictions:	(A) Motorno letalo Powered motor aeroplane
IVa Datum rojstva / Date of birth	IX Veljavnost / Validity Privilegiji dovoljenja se izvajajo samo, če ima imetnik veljavno zdravniško spričevalo za zahtevani privilegij. Imetnik dovoljenja ima pri sebi za identifikacijo listino s fotografijo. The privileges of the licence shall be exercised only if the holder has a valid medical certificate for the required privilege. A document containing a photo shall be carried for the purposes of identification of the licence holder.		(H) Helikopter Helicopter
XIV Kraj rojstva / Place of birth	XII Privilegiji za radiotelefonijo: imetnik dovoljenja je dokazal, da je sposoben uporabljati radiotelefonsko opremo na zrakoplovu v: Radiotelephony privileges: The holder of this licence has demonstrated competence to operate R/T equipment on board aircraft in:		(S) Jadrano letalo Sailplane
V Naslov imetnika / Address of holder			(G) Grepolan Gyroplane
VI Državljanstvo / Nationality			(PPG) Motorno jadrano padalo s podvozjem Motor paraglider with undercarriage
VII Podpis imetnika / Signature of holder	XIII Opombe / Remarks		(PHG) Motorni zrnaj Powered motor hang glider
VIII Pritožni organ izdaje / Issuing competent authority			(PHU) Motorni jadrani zrnaj s podvozjem Motor hang glider with undercarriage
X Podpis uradnika organa / Signature of issuing officer			CVFR Pooblastilo za letenje v kontroliranem zračnem prostoru Controlled airspace flying authorization
datum / date			TOW Pooblastilo za vleko jadrarnih letal Sailplane towing authorization
XI Pečat ali žig pristojnega organa izdaje Seal or stamp of issuing competent authority		Učitelji letenja: Flight instructors:	BAN Pooblastilo za vleko oglašnih trakov Banner towing authorization
		Opombe in omejitve: Remarks and Restrictions:	FI Učitelj letenja za vrsto naprave Flight instructor for class of aircraft
			TP Pooblastilo letnega pilota Test pilot authorization
			R/T Radiotelefonija Radiotelephony

XII / XIII	XII / XIII		REPUBLIKA SLOVENIJA REPUBLIC OF SLOVENIA Agencija za civilno letalstvo Civil Aviation Agency DOVOLJENJE PILOTA ULTRALAHKE LETALNE NAPRAVE ULTRALIGHT PILOT LICENCE ULN Izdano v skladu s predpisi Republike Slovenije. Issued in accordance with Slovenian legislation.
Podpis uradnika Officer's signature			
Velja do Valid until			
Velja od Valid from			
Pooblastilo učitelja letenja Flight instructor authorization			

Zamenjava dovoljenja pilota ULN, ki mu je veljavnost potekla

7. Ali lahko zamenjam tudi dovoljenje, ki ni več veljavno?

Imetnik dovoljenja pilota ULN, kateremu veljavnost je potekla, lahko zamenja v novo obliko dovoljenja, če izpolni pogoje za ohranjanje privilegijev, kot je to določeno v **petem*** odstavku spremenjenega 47. člena Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 82/2018), in sicer tako:

- da opravijo **manjkajoče število** ur naleta z učiteljem letenja naprave ali pod njegovim nadzorom in kontrolni let z učiteljem letenja naprave v trajanju vsaj **45 minut** na posamezni vrsti naprave; **ali**
- da opravijo **praktični del izpita** s članom **izpitne komisije**, ki ga za to pooblasti Agencija za civilno letalstvo.

V primeru, da ima imetnik dovoljenja pilota ULN privilegije za več vrst ultralahkih letalnih naprav, opravi, v skladu z četrtem odstavkom 47. člena, vsaj štiri ure letenja z ali pod nadzorom učitelja letenja na drugi vrste naprave in prav tako opravi kontrolni let z učiteljem letenja naprave v trajanju vsaj 45 minut.

* Opomba: V tretjem odstavku 16. člena Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 82/2018) je prišlo do napake pri sklicevanju ustrezno vsebinsko določbo, namesto na četrty odstavek 47. člena, se mora določba sklicevati na **peti** odstavek 47. člena. Nepravilnosti se bo v naslednji spremembi Pravilnika o ultralahkih letalnih napravah ustrezno spremenil.

8. Na kakšen način lahko izpolnim pogoje za ohranjanje privilegijev in pridobim novo dovoljenje?

Dovoljenje pilota ULN nima omejitve veljavnosti, vendar je treba pri postopku zamenjave dovoljenja (iz starega, neveljavnega v novega), kljub temu dokazati ustrezno kompetentnost in zmožnost varnega upravljanja z letalno napravo. Ta se izkaže na način, da se z ali pod nadzorom učitelja letenja oziroma izpitni komisiji dokaže, da lahko imetnik dovoljenja varno izvaja privilegije iz dovoljenja pilota UL.

Določbe pravilnika ne predpisujejo natančnejših navodil za izpolnjevanje pogojev, niti ne določajo, da morajo biti manjkajoče ure opravljene v okviru organizacije za šolanje pilotov. Glede peti odstavek 47. člena, se lahko manjkajoče število ur in kontrolni let opravi pri individualnem učitelju letenja.

Pri tem je treba opozoriti, da v primeru plačljivih storitev, vsi udeleženci spoštujejo davčne in druge ustrezne zakone in druge predpise, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

9. Katera dokazila je treba predložiti?

Imetnik dovoljenja pri zamenjavi dovoljenja, ki mu je veljavnost potekla, za zagotovitev skladnosti s petim odstavkom 47. člena pravilnika, predloži naslednja dokazila:

1. V primeru izvedbe **manjkajočega števila ur letenja**:

- Kopija knjižice letenja**, ki dokazuje, da je imetnik dovoljenja opravil manjkajoče število ur. Vsak let, ki je opravljen z ali pod nadzorom učitelja letenja mora biti podpisan s strani učitelja letenja (primer vpisa v leta z učiteljem z **modro barvo**) in
- Kontrolni let z učiteljem letenja** (primer vpisa kontrolnega leta z učiteljem **zelena barva**).

9 Operativni pogoji Operational condition time			10 Vloga pilota med letom Pilot function time				11 Skupni čas na FSTD FSTD session total time	12 Opombe in vpisi Remarks and endorsements
Dnevno Day	Nočno Night	IFR IFR	Vodja zrakoplova PIC	Kopilot Co-pilot	Dvoje komande Dual	Inštruktor Instructor		
0:30					0:30		[ime, priimek učitelja] podpis	
0:45			0:45				Kontrolni let [ime, priimek učitelja] podpis	

2. V primeru praktičnega leta z izpitno komisijo, se uporabi kontrolni seznam v **vlogi za izdajo dovoljenja pilota ULN (FCL.APL-122)**, in priloži vlogi za zamenjavo dovoljenja

Osvežitveni seminar za učitelje letenja

10. Seminar za učitelje letenja

Novi 41.a člen Pravilnika o ultralahkih letalnih napravah določa pogoje za podaljšanje in/ali obnovo pooblastila učitelja letenja. Ena od zahtev za podaljšanje oziroma obnovo je tudi t.i. **osvežitveni seminar za učitelje letenja**. Vsebina seminarja s pravilnikom ni določena, zato se vsak seminar, ki ga organizira organizacija za šolanje ali druga registrirana letalska šola letenja, posebej odobri.

11. Smernice za pripravo osvežitvenega seminarja za učitelje letenja

Trajanje tečaja: minimalno 1 dan oziroma vsaj 8 ur (1 ura = 60 minut)

Nabor primernih tem, ki jih lahko vsebuje osvežitveni seminar:

- Nova oziroma trenutna pravila in predpisi, ki urejajo področje letenja ultralahkih letalnih naprav
- Pedagogika in metodika poučevanja
- Tehnike poučevanja
- Človeški dejavniki
- Psihologija pri poučevanju
- Letalska varnost - preprečevanje nesreč in incidentov
- Veščine pilota (*airmanship*)
- Uporaba novih tehnologij pri letenju / navigaciji
- Meteorologija
- Komunikacija (v kontroliranem zračnem prostoru)
- Operativni postopki (npr. izvedba šolskega kroga, pristajanje brez moči motorja,... itd. po predlogu organizatorja)
- Strategija in sprejemanje odločitev
- Vloga učitelja letenja pri usposabljanju
- Komunikacija in letenje v kontroliranem zračnem prometu
- Konstrukcija motorjev in delov letalnih naprav
- Druge teme po predlogu organizacije

Udeleženci morajo biti na seminarju prisotni ves čas (100%). Po zaključku seminarja organizacija posameznemu udeležencu izda potrdilo o udeležbi na osvežitvenem seminarju, ki se ga uveljavlja pri vlogi za podaljšanje ali obnovo pooblastila učitelja letenja.

Predavatelji: Na seminarju lahko predavajo učitelji letenja (tako za ULN kot tudi imetniki potrdila inštruktorja izdano pod delu FCL) in strokovnjaki posameznega področja (npr. meteorologi, kontrolorji zračnega prometa, letalski mehaniki...).

12. Ali se osvežitveni seminar, ki so ga organizirale ATO ali DTO prizna za podaljšanje ali obnovo pooblastila učitelja letenja?

Za namen podaljševanja ali obnove pooblastila učitelja letenja se prizna tudi osvežitveni seminar za inštruktorje letenja, ki ga organizira odobrena ali prijavljena organizacija za usposabljanje (ATO ali DTO), v skladu z delom FCL Uredbe (EU) št. 1178/2011.